

१३९
१५

अथ

१३९
१५

ॐ गायत्री हृदयस्तोत्रम् ।

Gayatri Rkdhaya Stotram.

विषयः - (स्तोत्रम् ।)

13/15 ✓

+

अथ

गायत्री हृदयस्तोत्रम् ।

मा० ह० श्रीगणेशायनमः ॐ अस्य श्रीगायत्रीहृदयसोत्रं महामंत्रस्य प्रस्तावनादिसिः अनुष्ठ
१ ष्ठद्वयमग्निदेवता आम्बीजं मीशक्तिः ऐं कीलकं मम सर्वाभीष्टसिद्धये जपे विनि
योगः आमन्त्रयाम्या ० ईतजनी ० उं मध्यमां ० ऐं मनमि ० ओं कनिष्ठ ० अं करत
ल ० एवं करत्यासः ॥ ध्यानम् ॥ अचलमचलवर्णं वर्णहीनमनुरूपं ॥ निखिल
निगमगुह्यं गुह्यमेकं सुसूक्ष्मं अमलममलतत्त्वं देवि पश्यन्ति ये त्वां हृदयकम
लमध्ये जीवमुक्ता भवन्ति १ नमस्कृत्य भगवानया जवत्पः स्वपंभुवं पश्यन्ति त्वं
ब्रह्मन् गायत्र्योत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं प्रकृतिं परिपश्यन्ति ब्रह्म उवा
च प्रवरो न व्याहृतयः प्रवर्तते तमसस्तु परं ज्योतिः कः पुरुषस्त्वयं भूविष्णु
रिति हन्ता स्वगल्पामंथयते मथ्यामानात्फनो भवति फेनाद्बुद्बुदो भवति

बुधदादंडंभवति अंडादात्माभवति आत्मन आकाशोभवति आकाशाद्वायुर्भव
ति वायोऽग्निर्भवति अग्नेरोंकारोभवति ओंकाराद्वाहतिर्भवति वाहत्या
गायत्रीभवति गायत्र्यासावित्रीभवति सावित्र्यास्वरस्वतीभ० सरस्वत्या
वेदाःभवन्ति वेदेभ्योब्रह्माभवति ब्रह्मणाल्लोकाभवन्ति तस्मात्त्र्यलोकाऽप्र
वर्तन्ते चत्वावेदारसाकुंस्सोपनिषदस्सेतिहासास्सर्वेगायत्र्याःप्रवर्तन्ते य
थाऽग्निर्देवानां ब्रह्मणोऽपनुष्पाणां मेरुःशिवारिणाम् गंगानदीनां गावः
पशूनां वसन्तऋतूनां ब्रह्माप्रजापतीनामेव असौमुख्यागायत्र्यागायत्री
छन्दोभवति किंवेभूः किंभुवः किंस्वः किंमरुः किंजनः किंतपः किंसत्यं॥
किंतत् किंसवितुः किंवरेण्यं किंभर्गः किंदेवस्य किंधीमती किंधियः किंयः ॥

गो० किंनः किंप्रचोदयात् भूरितिभूर्लोकः भूवरित्यंततरिक्षलोकः स्वरितिस्वलोकः मह एष
हः देव्यवनः इतिमहर्लोकः जनशतिजनलोकः तपशतिसत्यलोकः सत्यमिति सत्यलोकः भू
भुवस्वरिति त्रैलोक्यम् यदितितदसौ तेजोजतेजः सोऽग्निर्देवता सवितुरिति
सम्रादित्योनं वेवरेणं अन्नमिवप्रजापतिः भर्गश्चापो वैभर्गः एतावैसर्वा
देवताः देवस्यशतीन्द्रो वैदेवः यद्विबन्तदिन्द्रः तस्मात्सर्वपुरुषोनामविस्मोर्धा
महीत्यन्नरात्मा यदनरात्मा सप्राणो धिय इत्यध्यात्मकिमध्यात्मनतत्परम्
पदम् योनशति एथिवौवेयोनः प्रचोदयार्दितिकामश्मानलोकान्प्रविपाद
यते यानृशंसोयानृशंसः स्तोम्यास्तत्परमोधर्म इत्येषागायत्री किंगोत्रा
कँचराः कतिपदाः कतिकुक्षयः कतिशौर्याः सांख्यायनगोत्रा चतुर्विंशत्य
त्य

क्षरा त्रिपदागायत्री षट्कुक्षिः पंचशीर्षा केअस्यास्त्रयः पादाभवन्ति कास्या
कुक्षयः कानिपंचशीर्षाणि भवन्ति अग्नेदोः स्याः प्रथमपादः भवन्ति यजुर्वेदो
द्वितीयः सामवेदो तृतीयः पूर्वार्द्धे प्रथमपादो कुक्षिर्भवति दक्षिणाद्वितीया प
श्चिमात् तृतीया उत्तरा चतुर्थी ऊर्ध्वो पंचमी अधरा षष्ठी वाकरा मस्याः प्रथम
शीर्षो भवति शीर्षाद्वितीयं कल्पतृतीयम् निरुक्तं चतुर्थं ज्योतिषो नयनामि
त्रिपञ्चमे किलक्षरां किमुचेष्टितम् किमुदाहृतं किमक्षरं किंदैवतं लक्षणा
मीमांसा अर्थवेदो विचेष्टितं छंदाश्च स्येवोदाहृतं कोवर्णाः केस्वरः श्वेत
वर्णः उदात्तानुदात्तस्वरितस्वरः षट्स्वराणि इमा म्यक्षराणि देवतानि
भवन्ति पूर्वाभवतु गायत्री मध्यमा भवतु सावित्री पश्चिमसंध्या सरस्वती ॥

ग० ६०

३

प्रातःसंधरक्तपद्मासनस्थारक्ताम्बरधरारक्तवर्णारक्तगंधारक्तमाल्यानुलेपना ॥ एम
चतुर्मुखोचतुर्भुजाक्षिनेत्रादंडाक्षमालाकमंडलुसकधारिणीसर्वावर्णाभूषितागा
यत्रीकोमारीवाल्मीहंसवाहिनीऋग्वेदसहिताब्रह्मदेवत्यात्रिपदागायत्रीषट्कु
क्षिः पंचशीर्षा अग्निमुखा रुद्रशिखा विष्णुहृदया ब्रह्मकवचा संख्यायन्गौ
त्रा भूर्लोकस्थिता अग्नितत्वं उदात्तस्वरं अकारवर्णा ब्रह्मज्ञानेविनियोगइ
त्येषागायत्री मध्याह्नसंध्याश्वेतपद्मासनस्था श्वेताम्बरधरा श्वेतवर्णा ।
श्वेतमाल्या श्वेतगंधानुलेपना पंचमुखी दशभुजा त्रिनेत्रा त्रिशलाक्षमाला
कमंडलुकपालधारिणीसर्वाभरणाभूषिता सावित्री यौवनीमाहेश्वरीवृषभ
वाहिनी यजुर्वेदसहितारुद्रदेवत्यात्रिपदासावित्री षट्कुक्षिः पंचशीर्षा अग्नि

३

मुखात् दक्षिणा विष्णु हृदया वस्त्रकवचा सांख्यायनसगोत्रा भुवर्लोकस्थिता
वायुस्तत्वं अनुदात्तस्वरं उकारोऽश्वेतवर्णं कर्मज्ञाने विनियोग इत्येषा सा वि
त्री सायं संध्या कृष्णपद्मास्थान्ना कृष्णवर्धरा कृष्णमात्यानुलेपना रुक्मरुवी
चतुर्भुजा दिनेत्रा चक्राक्षमाला कमण्डलुशंखधारिणी सर्वाभरणभूषिता
सरस्वती वृषावैष्णवी गरुडवाहिनी सामवेदसहिता विष्णुदेवत्या त्रिपदा स
रस्वती षट्कुक्षिः पंचशीर्षा अग्निमुखात् दक्षिणा विष्णु हृदया वस्त्रकवचा
सांख्यायनसगोत्रा स्वर्गलोकस्थिता सूर्यस्तत्वं स्वरितस्वरम् मकारोऽक्षव
र्णमोक्षज्ञाने विनियोग इत्येषा सरस्वती प्रातः संध्या ब्राह्मी मध्याह्न संध्या
मौलेश्वरी सायं संध्या वैष्णवी रक्ता गायत्री श्वेता सा वित्री कृष्णवर्ण सर

प्रा० ० स्वती त्रिंशत्कोट्यर्धकोटी च मंदेहानामराक्षसाः उदयादिनिमग्नांतं सूर्यं वादिनुमि
 ह० क्षतः तेन नश्यन्ति देवानि वज्रीभूतेन वारिणा महामायी महारूपी दिव्यसंध्येसर
 स्वती अजरे अमरे नित्यं ब्रह्म योनिन मोक्षुते प्रावे नित्यमुक्तं सुव्याहृतौ सुच
 सप्तसु सर्वेषां मेव पापानां शंकरे समुपस्थिते दशतुसहस्रभ्यर्च्य गायत्र्या पा
 वनी महत् केचन चारुणिभूषयः कानिष्ठं द्वाधंशं कानितत्त्वानि कानिनामधेया
 नित्यपाणि कोस्या महिमा प्रल्हादोऽत्रिर्वसिष्ठश्च शुकऽकरावः पराशरः विश्वा
 मित्रो महत्तेजाः कपिलः शौनको महान् यज्ञवल्को भरद्वाजो जमदग्निर्जपोनि
 धिः गौतमो मुद्गलश्रेष्ठो वेदव्यासश्च रोमसः अगस्त्यः कौशिको वत्सः पुलस्त्यो
 मंकरास्तथा दूर्वासस्तपसश्चेष्टो नारदः काश्यपस्तथा उत्ताजप्लुतथा मध्या

राम

४

प्रतिष्ठाभ्यासपूर्विकाः गायत्र्यस्मृगुत्तुपचरुहतीपंक्तिरेवच त्रिष्टुपचजगतीचैव
तथातिजगतीतिच शकरोसाचपूर्वाचदक्षित्याछिदयास्मृताः धृतिश्चप्रधृतिश्चैव.
कृतिप्रकृतिराकृतिः विकृतिस्संकृतिश्चैव तथाविकृतिस्कृतिः इत्येसां छंदसां स
ज्ञःक्रमसोवचिसांप्रते भूरितिछन्दो भुवरितिछन्दो भूर्भुवस्वरितिछन्दो देवीगा
यत्री इत्येतानिछंदाश्छंसे प्रथमाग्नेयं द्वितीयप्रजापत्यं तृतीयंसौम्यं चतुर्थ
मीशानं पञ्चमसावितृदेवत्यं षष्ठमं बार्हस्पत्यं सप्तमंपितृदेवत्यम् अष्टमं भ
गदेवत्यं नवममर्यमाणां दशमं सावित्रम् एकादशं त्वाष्ट्रम् द्वादशं पौष्ट्यं त्रयो
दशमैद्वाग्निं चतुर्दशं वायव्यं पंचदशं वामदेव्यम् षोडशं मैत्रावरुणं सप्तदशं भ्रा
तृव्यं अष्टादशं श्रवदेव्यं एकोनविंशतिं वेस्मवं विंशतिं वैष्मवं एकविंश

शक्तिरोद्रं द्वाविंशतिं कौवेरं त्रयोविंशतिं शक्तिमाश्विनं चतुर्विंशतिं स्वात्म्यम्
दीर्घस्वरेण संयुक्तां विंदुनादसमन्विता व्यापकं विन्यसेत्यश्वाद्वा पङ्क्त्युत्तराणि
च आं ईं ऐं औं आः शं षं सं हं कं खं गं घं ङं चं छं जं भं जं टं ठं डं ढं णं इति प्रत्यक्षं
बीजानि प्रल्हादीनि प्रभासत्यविष्णोर्भाद्राविल्लासिनी प्रभावती जया शांता क्री
ता दुर्गा सरस्वती विद्या तथा विशालाक्षी व्यापिनी विमला जया तमोपहारिणी सू
क्ता विश्वयोनिर्जया वहा पद्मालया पराशोभा भद्रा रूपाश्च शक्तयः ॥ १० ॥ टं ठं डं
ढं णं तं थं दं धं नं पं फं वं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं हं इत्यक्षराणि बीजकानि पृथि
व्या यस्तथा तेजो वायु राकाश राव च गंधोरसश्च रूपश्च स्पर्शश्च सत्यैव च ३
पञ्चोपाद पायुश्च पाणि वागपि च क्रमात् प्राणाजिह्वा च चक्षुश्च तन्मुखश्चोन्नतः

परम् मनोबुद्धिरहंकारोऽव्यक्तः प्रकृतिरेव च सत्तामिचतुर्विंशति तत्त्वानि च यथा क्र-
मात् चंपकस्य च चंपाभां ताम्रसी पुष्पसन्निभाम् इक्ष्वा नीलमणिप्राख्या मोक्षिका
कुंकुमप्रभां अंजनाभां च गंगेयां वेदूर्या दौद्र सन्निभां हरिद्रा कृष्णदूर्वाभां रविकांतिस-
मप्रभाम् शुकपुष्पसमाकीर्णं क्रमेण परिकल्पयेत् उदात्तः अनुरात्तस्वरितप्र-
चयस्वरणि क्रमेण परिकल्पयेत् समुखं खं पुटं चैव विततं विस्तृतं तथा विमु-
खं त्रिमुखं चैव चतुष्पंचमुखं तथा वरामुधो मुखं चैव मच्छः कूर्मवराहकौ सिंहा-
कांतं महाकांतं मुद्गरं पल्लवं तथा एते मुद्राश्चतुर्विंशः प्रायत्री सृष्टा तथिजा इति मु-
द्रा न जानाति गायत्री निष्फला भवेत् तथा पातकनाशं च उपपातस्तथैव च म-
हापातकहत्यादि दुष्टपापगृहाणि च मूलाहत्या च गोहत्या पुरुषहत्या तथैव च

॥० ह० स्त्रीरुत्यागुरुत्याचवृत्तरुत्याः तथैवच अगम्यागमपापानां दहतीतत्सृणदिह एम
इंद्रलोकस्तथाचैव रुद्रलोकस्तथैवच विष्णुलोकनिवासौनां वृत्तलोकाय कल्पते
परवृत्तचलोकानां प्राप्तिरेव न संशयः घौर्मर्द्धिसंघाते वृत्ता विष्णुर्ललाटे रुद्र
६ भुवोर्मध्ये च चक्षुषौ चंद्रमादित्यौ कर्णयोः शुक्रवृहस्पतौ नासिकयोर्वायुदेवतयोः ॥
दंतोष्ठाबुभोसंध्यौ मुखमग्निः जिह्वासरस्वती ग्रीवाभौस्थारावृहस्पतीस्तनयो
वसवः वाकोर्महतः हृदये पर्जन्यः आकाशमुदरं नामिरंतरिक्षं कटिरिंद्राणो जघनं
प्राजापत्यं केशाशमलयाङ्गुलि विश्वेदेवाजानुभ्यां विष्णुर्कुलिकः जंघयोर्नयनद्व
यंगुल्फौ खुरोखुराः पितरः पादौ पृथिवीवनस्पयो रंगुल्याः रोमाणि नखानि मुखं
तस्मै विग्रहं केतुर्मासाश्चतवः संध्याकालत्रयमाच्छादनं संवत्सरो निमिषः ॥ ६

अहोरात्रमादित्यश्चंद्रमाः इदं देहव्यासतूपाणि एव सवमहिमारूपमेवास्येदं
महिमानं व्याचरे सहस्रपरमां देवीशतमध्यां दशापरं सहस्रनेत्री देवीगाय
त्रीशररामहंप्रपद्ये सावित्रीशररा सरस्वतीशररा ॥० ॐ नमस्तत्सवितुर्वरेण
यनमः ॐ नमस्तत्पूर्वजपायनमः ॐ नमस्तत्पूर्वम् ॥ प्रातरादित्यो प्रतिष्ठायनमः ॐ प्रा
तरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाशयति सायमधीयानो दिवस्कृतं पापं नाशयति
तत्सायं प्रातं प्रयुजानः पापोऽपापो भवति यश्च दंगायत्री हृदयं वात्मनः प्रयतः
पठेत् चत्वारो वेदाश्चाधीता भवन्ति सर्वे तीर्थेषु स्नातो भवति सर्वे देवैर्ज्ञातो भ
वति स्वर्गाप्तेयात्पूतो भवति गुरुतल्पगमनात्पूतो भवति श्रेयसपानात्पूतो भव
ति श्रेयसपानात्पूतो भवति श्रेयसपानात्पूतो भवति श्रेयसपानात्पूतो भवति श्रेयसपानात्पूतो

गा० ह० भवति अगम्यगमनात्पूतोभवति पंक्तिपातकात्पूतोभवति पतित्सम्भाषणा राम
त्वूतोभवति सुरपातनात्पूतोभवति भूराहत्यात्पूतोभवति सर्वप्रतियहात्पूतो
भवति अक्लृप्तचारीसुक्लृप्तचरीभवति मन्त्रचरीअनेनगायत्रीहृदयेनाधीतः ॥
कनुशतंनेष्टंभवति वष्टिगायत्र्याशतसहस्राणिजज्ञानिफलानिभवन्ति०
पञ्चदंगायत्रीहृदयंब्रह्मणःप्रयतःशुचिः अष्टौवात्सलान्ग्राहियित्वा अ
र्थसिद्धिर्भवति सर्वपापैःप्रमुच्यते सर्वपापैःप्रमुच्यते ब्रह्मलोकेमहीयते
ब्रह्मलोकेमहीयते इत्याहभगवाननयाज्ञवल्क्यः इतिगायत्रीहृदयंसंपू
र्णम् शुभंभूयात् संवत् १८९९ फाल्गुणशुक्ल १४ गुरुः ॥६॥ ॥६॥
अथयज्ञोपवीतदेवतातिरूपते प्रथमं प्रणवं ज्ञेयं द्वितीयं त्रिप्रजापतिम् ७

भा० ६०
देव्यवनः

तृतीयं वैष्णवं प्रोक्तं चतुर्थं रोद्रमुच्यते पंचमं भास्वरं विद्यात्षष्ठं स्कंदमुदाह
रं सप्तमं वासवं विद्यात् अष्टमं पितृदेवतं नवमं सर्वदेवतं इत्येताः तं तु देव
ताः अकारश्च उकारश्च मकारश्चेति तंतवः पुनस्तु यो व्याहृतयः सूत्रास्तु प
रि कीर्तिताः सूत्राधिदेवताश्चापि ब्रह्माविष्णुमहेश्वराः न भिरुर्ध्वमनापु
ष्पं अधो नाभेन पक्षयम् तस्मान्नाभिसमं कुर्यात् उपवीतं हि ज्ञोत्तमैः ॥

राम

८

139 ✓
15 (140)

इति
गायत्री हृदयस्तोत्रम् ।

+